

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: «**Фінансове планування на підприємстві та напрямки його
удосконалення**»

Виконавець:

студентка ЦЗВФН

Павленко Олена Віталіївна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Для ведення господарської діяльності підприємствам вкрай важлива фінансова стабільність. Однак основною проблемою, з якою стикаються вітчизняні підприємства, є недостатня ефективність управління фінансовими ресурсами. Для досягнення сталого розвитку вкрай необхідно створити та запровадити нові ефективні механізми управління. Ці механізми повинні в першу чергу зосереджуватися на фінансовому плануванні та контролі, дозволяючи негайно реагувати на ринкові коливання та враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори. Важливість фінансового планування на підприємствах очевидна, оскільки для ефективної господарської діяльності необхідно реалістичне планування фінансових ресурсів, залучення необхідних коштів та забезпечення прибутковості всіх аспектів діяльності підприємства.

Принципи самоокупності та самофінансування є керівними принципами для кожного підприємства, незалежно від його організаційно-правової структури та форми власності. Розвиток бізнес-ландшафту та підходів до управління вимагають більшого акценту на фінансовому плануванні, яке, у свою чергу, вимагає нових і вдосконалення існуючих методів бюджетування, моніторингу та прийняття фінансових рішень. Хоча на кожному підприємстві є своя система управління, вона не завжди може відповідати вимогам сучасного фінансового менеджменту. Тому вкрай важливо постійно вдосконалювати організацію, методи і форми контролю, адаптувати їх до економічних умов і мінімізувати помилки. Традиційні методи контролю часто виявляються неефективними при виявленні непродуктивних витрат і втрачених економічних вигід. Для забезпечення ефективного контролю за фінансово-господарською діяльністю керівництво може впроваджувати заходи щодо покращення структури капіталу, збільшення прибутковості, виявлення невикористаних ресурсів та запобігання потенційним фінансовим кризам на підприємстві.

Під час економічного спаду та гострої конкуренції майже неможливо уникнути збитків. Нехтування належним плануванням діяльності підприємства може призвести до фінансових прорахунків. Багатьом підприємствам не вистачає чіткої методології фінансового планування, що заважає їм ефективно планувати, контролювати та управляти фінансовими ресурсами навіть у короткостроковій перспективі. Ця невпевненість щодо майбутньої фінансової стабільності збільшує ризик неплатоспроможності. У кризові часи, такі як триваюча пандемія коронавірусу та впровадження урядових заходів щодо воєнного стану, підприємства стикаються зі значними фінансовими проблемами. У результаті сучасне фінансове планування стало вирішальним елементом їхнього виживання.

Нині існують численні дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, які присвячені методологічним, методичним та організаційним аспектам фінансового планування. Це такі вчені як І. Бланк, В. Борисова, Г. Висоцький, О. Кнейслер, О. Квасовський, Н. Спасів, О. Ніпіаліді, В.

Костецький, В. Опарін, О. Орлов, І. Полтьєва, О. Терещенко, В. Тропіна, І. Хома, М. Алексєєв, В. Бочаров, Р. Брейлі, І. Брігхем, Дж. Ван Хорн, Дж. Вахович, У. Кінг, Дж. Сігел, А. Тейлор, Дж. Фіннерті, Дж. Шим та ін. Їх роботи досліджують різні особливості фінансового планування, моделі його впровадження на підприємствах та різні форми фінансових планів. Крім того, зроблені спроби класифікувати планові фінансові показники. Однак очевидно, що між сучасними теоріями управління підприємством і традиційними моделями фінансового планування, які зустрічаються в літературі, не вистачає узгодженості. Крім того, відсутній єдиний підхід до визначення сутності планових фінансових показників та їх класифікації. Традиційні теоретичні принципи фінансового планування також не узгоджуються з практикою управління.

Визнаючи цінний внесок дослідників у цій галузі, варто зазначити, що все ще існує потреба в додаткових дослідженнях певних аспектів фінансового планування підприємства. Зокрема, це стосується уточнення місця, значення та функцій фінансового планування в досягненні фінансово-стратегічних цілей підприємства, а також активізації використання та розвитку бюджетування як засобу поточного фінансового планування. На вибір теми роботи також вплинула необхідність узагальнення наявних знань та створення нових підходів до фінансового планування в умовах нестабільності та невизначеності ринку.

Мета дослідження полягає в розробці пропозицій щодо вдосконалення фінансового планування на підприємстві шляхом вивчення як теоретичних, так і практичних аспектів цього питання.

Завдання дослідження:

- 1) визначити економічну сутність фінансового планування та його значення в сучасних економічних умовах;
- 2) розкрити принципи, види та методи фінансового планування підприємств;
- 3) розглянути основні інструменти контролю та моніторингу в системі фінансового планування підприємств;
- 4) дати характеристику та провести аналіз основних показників діяльності підприємства ВП «Одеська дистанція колії»;
- 5) оцінити фінансовий стан підприємства ВП «Одеська дистанція колії»;
- 6) здійснити аналіз процесу фінансового планування на підприємстві ВП «Одеська дистанція колії»;
- 7) визначити проблеми та шляхи забезпечення ефективності процесу фінансового планування;
- 8) визначити роль бюджетування як ключового фактору підвищення ефективності фінансового планування ВП «Одеська дистанція колії»;
- 9) визначити основні напрями вдосконалення процесу фінансового планування в ВП «Одеська дистанція колії».

Об'єктом дослідження є економічні процеси, що виникають при фінансовому плануванні діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, науково-методичних підходів та практичних аспектів здійснення фінансового планування підприємства.

Методи дослідження. У даній кваліфікаційній роботі були використані наступні загально-наукові та спеціальні методи: загальнонауковий діалектичний метод (для аналізу окремих складових процесу фінансового планування); методи системного аналізу (для визначення проблем під час фінансового планування на підприємстві); монографічний метод (застосовано при вивченні фахової літератури та нормативно-правових актів щодо фінансового планування); методи фінансового аналізу (для оцінки фінансового стану підприємства); прийоми економіко-математичного аналізу (для виявлення тенденції зміни фінансових явищ і процесів); програмно-цільовий метод (для розробки та обґрунтування практичних рекомендацій з удосконалення фінансового планування на підприємстві)..

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти, періодичні та монографічні видання, вітчизняні та зарубіжні публікації з фінансів, фінансового планування та фінансового менеджменту, фінансова звітність ВП «Одеська дистанція колії» за 2020 – 2022 рр.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи 109 сторінок (без додатків), вона містить 16 таблиць і 26 рисунків, список використаних джерел із 57 найменувань, 6 додатків.

Публікації. Результати дослідження були опубліковані у збірнику наукових тез VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади фінансового планування підприємств»** розглянуті теоретичні основи фінансового планування на підприємстві та основні управлінські інструменти фінансового планування та контролю фінансово-господарської діяльності.

У другому розділі **«Аналіз фінансової діяльності та фінансового планування підприємства ВП «Одеська дистанція колії»** проаналізовано фінансову діяльність та фінансовий стан ВП «Одеська дистанція колії»; проведена оцінка ефективності управління процесом фінансового планування на підприємстві ВП «Одеська дистанція колії».

У третьому розділі **«Шляхи удосконалення фінансового планування ВП «Одеська дистанція колії»** запропоновано перспективні напрямки забезпечення ефективності процесу фінансового планування на підприємстві ВП «Одеська дистанція колії» та визначені пропозиції для подальшого розвитку фінансового планування підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи та надано практичні рекомендації щодо удосконалення фінансового планування підприємства.

1. Фінансовий менеджмент охоплює різні аспекти управління фінансовими ресурсами компанії для оптимізації прибутковості та підвищення добробуту акціонерів. В основі фінансового менеджменту лежить фінансове планування, яке відіграє важливу роль в оцінці поточного стану компанії, її діяльності та майбутніх цілей. За допомогою фінансового планування можна також передбачити й оцінити потенційні результати цих цілей. Фінанси, з іншого боку, вивчають проблеми, які можуть виникнути під час використання або придбання коштів бізнесом. Комплексний процес фінансового планування передбачає аналіз загальних фінансових потоків, а також прогнозування та облік наслідків різних інвестиційних, фінансових та дивідендних рішень. Зрештою, фінансове планування є основою для ефективного управління фінансами.

2. Фінансове планування охоплює різноманітні принципи, типи та методи. Ці процеси мають важливе значення як для окремих осіб, так і для підприємств і організацій для забезпечення їх фінансової стабільності та успіху. Ефективне фінансове планування передбачає створення та реалізацію комплексної стратегії, яка враховує різні фактори, такі як доходи, витрати, борги, інвестиції та довгострокові цілі. Існують різні типи фінансового планування, включаючи планування майна, податкове планування та планування управління ризиками. Методи, які використовуються у фінансовому плануванні, можуть відрізнятися залежно від конкретних потреб і обставин кожної особи чи організації, але вони часто передбачають аналіз фінансових даних, створення бюджетів і прийняття обґрунтованих фінансових рішень.

3. Управлінські рішення у фінансових питаннях підприємства контролюються власною системою внутрішнього фінансового контролю. Ця система функціонує як механізм саморегуляції, що складається з різноманітних методів та інструментів. Його метою є функціональна підтримка управління фінансами підприємства шляхом зосередження контрольних дій на основних його напрямках, виявлення відхилень від запланованих показників контролю та вжиття оперативних коригувальних заходів щодо нормалізації процесу управління фінансами. Визначення фінансового контролю підприємства є комплексною системою саморегулювання, покликаною забезпечити належне управління своїми фінансами..

4. Кваліфікаційна робота виконана на матеріалах підприємства ВП «Одеська дистанція колії». Одеська дистанція колії регіональної філії «Одеська залізниця» акціонерного товариства «Українська залізниця» є виробничим підрозділом регіональної філії «Одеська залізниця» акціонерного товариства «Українська залізниця». Аналізуючи баланс ВП

«Одеська дистанція колії», ми виявили наступні тенденції за 2020 – 2022 роки: деяке збільшення необоротних активів підприємства на 13084 тис. грн. (2,20%), зменшення поточних активів на 142720 тис. грн. (51,97%), зменшення загальної суми активів на 129636 тис. грн. (14,90%). Ці цифри свідчать про те, що ВП «Одеська дистанція колії» зменшило свою господарську діяльність і відчуло зниження свого економічного потенціалу.

5. Для комплексного аналізу фінансового стану підприємства необхідно оцінити тенденції найбільш загальних показників, які з різних сторін характеризують ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. Оцінка ліквідності балансу показала, що баланс ВП «Одеська дистанція колії» є неліквідним. Майже всі показники ліквідності ВП «Одеська дистанція колії» є нижчими за прийнятні стандарти протягом аналізованого періоду часу. При аналізі фінансової стійкості стає очевидним, що ВП «Одеська дистанція колії» переживає фінансову нестабільність. Підприємство значною мірою залежить від позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування. У 2022 році фінансова стійкість ВП «Одеська дистанція колії» погіршилася порівняно з попереднім 2020 роком. Всі показники рентабельності ВП «Одеська дистанція колії» за 2020-2021 роки позитивні, однак в 2022 році воно отримало збитки. Також слід відмітити тенденцію, що за останні три роки знизилась ефективність використання оборотних коштів ВП «Одеська дистанція колії».

6. Для аналізу ефективності використання фінансових ресурсів було детально проаналізовано динаміка та структура основних джерел фінансування підприємства. Аналіз фінансової стійкості за критерієм незалежності від зовнішніх джерел фінансування ВП «Одеська дистанція колії» показав зниження коефіцієнта фінансової незалежності та збільшення коефіцієнтів фінансової залежності та фінансового ризику, що свідчать про менш стабільний фінансовий стан ВП «Одеська дистанція колії» на кінець 2022 року. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ВП «Одеська дистанція колії» показав, що у досліджуваного підприємства є дефіцит оборотних коштів, оборотних коштів та довгострокових зобов'язань, основних джерел фінансування запасів, а це вказує на кризовий стан ВП «Одеська дистанція колії» у період 2020-2022 рр.

7. Процес фінансового планування ВП «Одеська дистанція колії» стикається з певними проблемами, які загрожують його загальній ефективності. Однак існують потенційні рішення, які можна вивчити для вирішення цих проблем. Ефективним рішенням для організацій, які прагнуть оптимізувати свої процеси, є впровадження «інтегрованого процесу бізнес-планування». Такий підхід уніфікує фінансові та операційні процедури, а також кадрове планування. Завдяки такій гармонізації організація може усунути перешкоди, які заважають прогресу, і зрештою сприяти розумнішому плануванню та швидшим діям. Вибір відповідного програмного забезпечення для бюджетування, планування та прогнозування є ключовим аспектом модернізації та вдосконалення фінансового планування. ВП «Одеська

дистанція колії» повинен розуміти, що вибране програмне забезпечення відповідає потребам управління організацією та всім відповідним процесам.

8. Зважаючи на складний характер внутрішнього та зовнішнього середовища ВП «Одеська дистанція колії», сучасна бізнес-практика диктує впровадження нових методів фінансового менеджменту. З цією метою ми вважаємо, що запровадження системи бюджетування дозволить оцінити ефективність управлінського вибору, справедливо розподілити ресурси між підрозділами, оптимізувати видатки та накреслити траєкторії розвитку ВП «Одеська дистанція колії». Бюджетування служить практичним інструментом для цілей управління фінансами. Використовуючи бюджети, управлінська команда ВП «Одеська дистанція колії» може ефективно контролювати та регулювати рівні витрат на різні ресурси, визначаючи можливості для економії та скорочення витрат у майбутньому. Таким чином, формати бюджету мають включати в першу чергу найбільш суттєві види видатків, а не всі можливі видатки. Склад формату бюджету, який включає різні категорії доходів і витрат, надходжень і відрахувань, різний для кожної окремої компанії. Як наслідок, на управлінську команду ВП «Одеська дистанція колії» покладено обов'язок самостійно встановити структуру бюджету, враховуючи унікальні характеристики свого підприємства.

9. На підприємстві ВП «Одеська дистанція колії» фінансове планування є найважливішим елементом оптимізації діяльності підприємства та досягнення поставлених цілей. Служачи інструментом для виконання ключових функцій фінансів, а саме розподілу, регулювання та контролю, фінансове планування стає важливим компонентом ефективного управління фінансами. Це не тільки забезпечує безперебійне функціонування підприємства, але й сприяє досягненню його фінансових цілей.

Фінансове планування на підприємстві – це спільна робота головного бухгалтера та спеціалістів фінансової служби. В даний час ВП «Одеська дистанція колії» використовує два типи планів, а саме бюджет адміністративних витрат і бюджет доходів і витрат. Аналіз цих бюджетів виявив низький рівень виконання. Впровадження системи бюджетування передбачає підвищення ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та прибутковості підприємства.

Процес фінансового планування в ВП «Одеська дистанція колії» повинен проводитися систематично, у кілька етапів. Ці етапи включають розробку плану організаційної діяльності, плану операційної діяльності (як підприємства в цілому, так і окремих послуг), плану інвестиційної діяльності, плану соціального розвитку підприємства, фінансового плану, створення зведеного бюджету. Для забезпечення точності та ефективності в процесі фінансового планування на підприємстві ВП «Одеська дистанція колії» рекомендується використовувати різні методи, такі як експертні оцінки, екстраполяції, моделювання, економіко-математичний аналіз, економічний аналіз, балансовий аналіз, нормативний програмно-цільовий аналіз та інші.

АНОТАЦІЯ

Павленко О. В. «Фінансове планування на підприємстві та напрямки його удосконалення»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою
«Фінансовий та страховий менеджмент»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є економічні процеси, що виникають при фінансовому плануванні діяльності підприємства. Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, науково-методичних підходів та практичних аспектів здійснення фінансового планування підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти економічних категорій «фінансове планування» та «бюджетування», а також методи оцінки ефективності управління процесом фінансового планування на підприємстві.

Проаналізовано діяльність підприємства. Проведена оцінка фінансової діяльності та фінансового стану ВП «Одеська дистанція колії».

Запропоновано заходи підвищення ефективності процесу фінансового планування та перспективні напрямки їх вирішення на підприємстві ВП «Одеська дистанція колії».

Ключові слова: підприємство, фінансове планування, бюджетування, фінансовий аналіз, фінансовий стан, фінансові показники, контроль виконання бюджету.

ANNOTATION

Pavlenko O. V. "Financial planning at the enterprise and directions for its improvement"

qualification work for obtaining a master's degree in the specialty
072 Finance, Banking and Insurance
according to the master's program
"Financial and insurance management"
Odessa National Economic University
Odessa, 2023

The master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the economic processes that arise during the financial planning of the enterprise. The subject of the research is a set of theoretical provisions, scientific-methodical approaches and practical aspects of financial planning of the enterprise.

The work examines the theoretical aspects of the economic categories "financial planning" and "budgeting", as well as methods of evaluating the effectiveness of managing the financial planning process at the enterprise.

The activity of the enterprise was analyzed. An assessment of the financial activity and financial condition of the PE "Odesa Distance Track" was carried out.

Measures to increase the efficiency of the financial planning process and promising directions for their solution at the Odesa Distance Track enterprise are proposed.

Keywords: enterprise, financial planning, budgeting, financial analysis, financial condition, financial indicators, control of budget implementation.